

VOX academiae

POSEBNI PRILOG ZA VISOKO OBRAZOVANJE, ZNANOST I UMJETNOST ■ 17. rujna 2021. ■ Br. 44 **NOVI LIST**

PRIZNANJE PROF. DR. BOJAN POLIĆ NA ČELU ORGANIZACIJE EUROPSKIH IMUNOLOGA

Poticat ćemo znanstvenu izvrsnost u cijeloj Europi

Kao predsjednik EFIS-a, prof. dr. Polić planira podupirati edukaciju i treninge mladih znanstvenika te razvijati programe za poticanje smanjivanja razlika u znanstvenoj izvrsnosti između znanstveno razvijenih i manje razvijenih dijelova Europe

str. 2. i 3.

KNJIGA »FIUME FANTASTIKA« PREDSTAVLJENA U SKLOPU VENECIJANSKOG BIJENALA

str. 4. i 5.

Bitan doprinos kulturi diskusije o važnosti urbanog

»Young Universities for the Future of Europe« - najbolje ocijenjena EU mreža sveučilišta: Sveučilište u Maastrichtu, Sveučilište »Carlos III« Madrid, Sveučilište u Antwerpenu, Sveučilište u Bremenu, Sveučilište na Cipru, Sveučilište Istočne Finske, Sveučilište u Essexu, Sveučilište »Tor Vergata« Rim, Europski poduzetnici CMA-PME, Kiron Otvoreno Visoko Obrazovanje, Sveučilište »Nicolaus Copernicus« Torun, Adecco Grupa Francuska, Obrazovna Usluga Testiranja Global, Sveučilište u Rijeci

Piše
Snježana PRIJIĆ
SAMARŽIJA

More idea ~ More ideas

Reforme i transformacije

Europske vizije, strategije i planovi razvoja sveučilišta već dugo naglašavaju potrebu radikalne transformacije, a donositelji odluka na konferencijama već intenzivno razraduju nove institucijske politike. No, nisu svi dionici visokog obrazovanja jednako oduševljeni ovom najavom reformiranja sustava. Reforme se nerijetko doživljavaju kao pomodnost ili, pak, kao nepotrebno mijenjanje funkcionalnog sustava uslijed pritiska moćnih igrača u sustavu, velikih i bogatih sveučilišta koja tako obnavljaju svoj superiorni status i financiranje. Neki ih vide kao hirove europske birokracije koja u njima nalazi smisao svoga postojanja. Otpor je, razumljivo, još veći u zemljama istočne i južne Europe, poput Hrvatske, gdje je povjerenje u sustav tradicionalno nisko. Skepsa prema reformama kod nas ima utemeljenja u iskustvima provođenja ranijih reformi koje su, u najboljem slučaju, provedene formalno, djelomično, nekompetentno i bez potrebnih finansijskih injekcija, pa su rezultirale različitim krvnjim institucionalnim bastardima. Usprkos tome, transformacije su bolne za svih jer nas izmještaju iz zona komfora, zahtijevaju dodatne napore i suočavaju nas s neizvjesnošću budućnosti. Svi, napisljeku, znamo što sačinjava dobro istraživanje i nastavu, pa se uistinu možemo zapitati o kakvoj se transformaciji radi. Treba li mijenjati ono što funkcioniра? Na koncu, što je loše u zonama komfora? Jesu li promjene i kretanje uvijek dobri, zašto je disruptija poželjna i nisu li stabilnost i rutina podcijenjene? Sve su ovo opravdana pitanja i pogrešno je otklanjati ih kao prigovore institucijske inercije i lijenosći. Svatko tko predlaže i provodi transformaciju mora unaprijed znati odgovore na ova pitanja, posebice zato što su sve reforme i transformacije, uz činjenicu da iziskuju dodatne napore, rizične za svakog pojedinca i instituciju zbog mogućnosti gubitka stecenih pozicija.

Iz naše perspektive, jedan od ključnih razloga za transformaciju jest da se drugi i bolji od nas transformiraju, pa, kako bismo podržali korak, moramo i mi. To je dobar razlog, no nije intrinzično poticaj. Američki i azijski sveučilišni sustavi razvijaju se brže, znanstvena produkcija sve je naprednija, a studenti i istraživači sve ih češće odabir kao mjesto svojega rada. Doima se kao su u zamahu koji kod nas izostaje. Evro prijeti zaostajanje i mora iznačiti način da ostane konkurentna i relevantna. Poput ranije »bolonjske« reforme koja je uvedena kao odgovor na sjevernoamerički sustav, Macronova ideja europskih ujedinjenih sveučilišta teži okupnjavanju resursa te povećanju europske kvalitete i konkurentnosti. Ovaj geopolitički argument, međutim, nije sasvim uvjerljiv u svijetu javnih sveučilišta, gdje djelatnici ne smatraju da je jačanje konkurentnosti Europe u svijetu spada među njihove obveze, već su primarno istraživanje i prenošenje znanja. Međutim, evropska pozicija dobiva na snazi kada shvatimo da ćemo, zbog izostanka reformi, zaostati za svijetom koji se reformirao, imati sve manje izvora za povlačenje sredstava i izgubiti svoju reputaciju. Međutim, čak i ako ima učinka, to je argument batine koji također ne osnažuje intrinzični entuzijazam prema transformaciji. Na raspolaganju imamo još jedan argument prijetnje. Istraživanje, inovacije i edukacija sele se sa sveučilišta u industriju. Moćne privatne tvrtke grade svoje kampuse i fokusirane edukacijske programe koje prenose kroz inovativne i intenzivne boot-campove. Njihova istraživanja donose velik novac jer su tome i usmjerena, pa se mogu nastaviti razvijati i povećavati svoje istraživačke kapacitete. Javnim sveučilištima prijeti marginalizacija, a naša sadašnja istraživačka praksa pokazuje se presporom jer drugi trče mnogo brže. Nagovor na transformaciju kako bismo podržali svoju poziciju središta inovacija ni u ovom slučaju nema stvarnu pokretačku snagu.

Transformacija će biti uistinu prihvaćena samo ako sami shvatimo potrebu promjene. Sve dok nam je netko nameće izvana, izazivat će negodovanje. Zato je pravo pitanje je li naš sustav uistinu dobar. Ne je li funkcionalan, ne je li prihvatljiv u odnosu na to koliko smo financirani, nego je li stvarno dobar. Je li pravedan, motivira li ljudi sveučilišta, doprinosi li poboljšanju naše kvalitete života? Činjenica je da je svijet visokog obrazovanja, koliko god u posljednje vrijeme omasavljen, još uvijek elitistički jer, neovisno o kompetencijama, studiraju poglavito djeca visokoobrazovanih i dobrostojećih roditelja. Sustav istraživanja koji kvantificira i mjeri samo objavljene radove pogoduje bogatim sveučilištima koja mogu ulagati u opremu i privlačiti najbolje znanstvenike, dok je većina onih koji mogu značajno doprinijeti kvaliteti života pasivizirana u zoni manje izvrsnih. Sadašnji sustav objavljuvanja pogoduje krupnom izdavačkom kapitalu nahrieranjen javnim novcem uloženim u znanstvenike koji svoje radove ustupaju besplatno ili čak plaćaju da bi od tih izdavača bili označeni kao utjecajni i indeksirani. Obrazovanje nije istinski društveni prioritet jer balansira između obrazovnog biznisa i političkog zanemarivanja zbog nemogućnosti da brzo proizvede rezultat. Stoga narasta i skepticizam prema znanosti i jača kultura neznanja pod krikom navodnog kritičkog stava i slobode izražavanja. Sustav nije meritokratski, a uspješnima postaju oni koji su politički spretni i podržani. Vrline značajelje i intelektualne odgovornosti pred istinom povlače se pred agresivnim taktikama diskvalifikacije, relativizacije i statusnih borbi. Transformacija nam je nužna jer trebamo opstati u svijetu koji se munjevitvo mijenja, ali i zato jer trebamo svima dostupno, relevantno i inovativno visoko obrazovanje, otvorenu znanost i nove načine vrednovanja istraživačkog rada koji se preljeva u društvene i ekonomski vrijednosti.

Nakon prve trans-plantacije bubrega, riječka se imunologija razvijala u različitim smještovima, stasale su generacije imunologa koji danas suraduju s brojnim inozemnim grupama i provode niz domaćih te međunarodnih projekata

PROF. DR. BOJAN POLIĆ RIJEČKI ZNANSTVENIK NO

Planiram program imunologije u s

Dio mog programa je i pomoći mladim znanstvenicima povratnicima u formiranju vlastite istraživačke grupe. Ovaj program najvećim dijelom ovisi o finansijskim instrumentima pojedinih zemalja, no EFIS tu može pomoći

Barbara ČALUŠIĆ
Snimio Vedran KARUZA

Prof. dr. Bojan Polić sa Zavoda za histologiju i embriologiju Medicinskog fakulteta u Rijeci na Skupštini Europske federacije imunoloških društava (EFIS) održanoj početkom rujna izabran je u status President Elect, a funkciju predsjednika ove krovne organizacije europskih imunologa obnašat će u razdoblju od 2024. do 2027. godine. Prof. dr. Polić u sljedeće će tri godine biti član glavnog odbora EFIS-a, a potom predsjednik sa svim operativnim ovlastima, da bi poslije toga, sljedeće tri godine, proveo u statusu bivšeg predsjednika i člana odbora. Riječki je znanstvenik na izbornoj skupštini europskog društva od sveukupno pedeset predstavnika europskih imunoloških društava dobio 38 glasova, odnosno većinu.

Temeljna funkcija EFIS-a (European federation of immunological societies) jest jačanje europske imunološke zajednice i njezine vidljivosti na globalnoj sceni. EFIS je krovna organizacija europskih imunologa koja okuplja 35 imunoloških društava na čitavom geografskom prostoru Europe s preko 14.000 temeljnih i kliničkih imunologa. EFIS koordinira aktivnost svih društava, organizira susret svih europskih imunologa jednom u tri godine u okviru Europskog kongresa imunologa (ECI), potiče edukaciju i trening mlađih imunologa, znanstvenu izvrsnost, daje izjave i mišljenja o pojedinim važnim pitanjima od općeg interesa, potiče udruživanje i aktivnost mlađih imunologa (»Young EFIS«), komunicira direktno s imunološkim društvima (»EFIS on Tour«) i brine se o vidljivosti europske imunologije kroz razvoj svojih informacijskih platformi. EFIS je također i važna regionalna članica Internacionalne unije imunoloških društava (IUIS).

Razvoj i integritet

Glavni naglasci programa prof. dr. Polića kao budućeg predsjednika EFIS-a bili su održati finansijsku stabilnost EFIS-a, poticati i nagradjavati znanstvenu izvrsnost, podržati postojeće i razviti nove programe za potporu edukacije i treninga mlađih znanstvenika, razviti programe za poticanje smanjivanja razlika u znanstvenoj izvrsnosti između znanstveno razvijenih i manje razvijenih dijelova Europe, podržati i dalje razvijati organizaciju mlađih imunologa, dalje razvijati komunikaciju s imunološkim društvima i poticati njihovu vidljivost na globalnom planu.

- Poseban naglasak planiram staviti na razvoj programa koji će doprinijeti bržem razvoju imunologije u dijelovima Europe koji nisu dovoljno znanstveno razvijeni. Jedan od programa bi bio i pomoći mlađim znanstvenicima povratnicima u formiranju vlastite istraživačke grupe. Naravno da ovaj program najvećim dijelom ovisi o finansijskim instrumentima pojedinih zemalja, no EFIS tu može do određene mjeru pomoći. Ovdje treba napomenuti da je članstvo u EFIS-u besplatno i da se sve navedene aktivnosti financiraju uglavnom kroz sponzorstva izdavača dva ugledna znanstvena časopisa pod pokroviteljstvom EFIS-a: European Journal of Immunology i Immunology Letters. Manji dio sredstava se namiče kroz organizaciju Europskog kongresa imunologa i sponzorstava tvrtki za pojedine specijalne programe poput nagrada, ali bez narušavanja znanstvenog integriteta organizacije, objašnjava prof. dr. Polić.

Riječka imunologija

Prilikom izbora na čelno mjesto krovne organizacije europskih imunologa, prof. dr. Polić je kazao da je njegovo imenovanje posebno priznanje hrvatskoj, ali i riječkoj imunologiji. Riječki imunolozi već desetjedim postižu vidljiva dostignuća i ostvaruju brojne suradnje i projekte, a upravo su mišljenja i predviđanja riječkih imunologa posebno prepoznata u široj javnosti tijekom posljednje gotovo dvije godine pandemije. Prof. dr. Polić podsjeća na bogatu povijest riječke imunologije i u njezine dostignuća.

- Počeci riječke imunologije sežu još u daleku 1965. godinu kada su na Zavodu za fiziologiju Medicinskog fakulteta u Rijeci započela i eksperimentalna imunološka istraživanja koja su bila uvod i podloga za značajan medicinski događaj u bivšoj državi, a to je bila prva transplantacija bubrega 1971. godine koju je proveo multidisciplinarni

Young EFIS

EFIS ima širok program podrške mlađim imunologima, u prvom redu kratkotrajne stipendije za rad u inozemnim laboratorijima. Radi se o programu potpore boravka mlađih znanstvenika u inozemnim laboratorijima kroz nekoliko mjeseci kako bi usvojili nove tehnike i znanja. EFIS podupire i organizaciju četiri ljetne škole iz imunologije na doktorskoj razini te nudi stipendije za plaćanje boravka mlađim znanstvenicima. EFIS također podupire odlazak mlađih znanstvenika na znanstvene skupove kroz pokrivanja troškova kotizacije, putovanja ili smještaja, nagrađuje znanstvenu izvrsnost među mlađim znanstvenicima.

- Na primjer, moj suradnik dr. Marko Šestan je 2019. dobio EFIS-ovu nagradu Acteria za najboljeg mlađog europskog znanstvenika s doktoratom. Ova nagrada se dodjeljuje u vidu značajnih finansijskih sredstava za znanstveni projekt i početak znanstvenog rada. U okviru EFISA je formiran i »Young EFIS«, organizacija mlađih imunologa koja je počela s radom prije nekoliko godina i namijenjena okupljanju i razmjeni iskustava među mlađim imunologima diljem Europe. Studenti Medicinskog fakulteta imaju prilike dobiti suvremena znanja iz imunologije od ljudi koji stalno prate područje i mogu dati onu »treću dimenziju« nastavu iz imunologije. Jedan manji dio studenata medicine se stvarno i uključi u znanstveno istraživački rad tijekom studija. No, to bi moglo biti i bolje. Imam dojam da studenti nisu dovoljno dobro informirani o onome što mi stvarno istraživački radimo i koliko je to relevantno. Tome smo dijelom krivi i mi nastavnici, smatra prof. dr. Polić.

VOI JE PREDSJEDNIK EUROPSKE FEDERACIJE IMUNOLOŠKIH DRUŠTAVA (EFIS)

ram za brži razvoj svim dijelovima Europe

Imunologija je danas u fazi kada sve bolje razumije mehanizme kontrole pojedinih infektivnih bolesti i tumora - Bojan Polić

tim na čelu s prof. dr. Vinkom Frančićkovićem. S obzirom da je imunološko odbacivanje transplantata imanentni problem transplantacije organa, bilo je potrebno uvesti tipizaciju tkiva, funkcionalne imunološke testove za testiranje kompatibilnosti primatelja i davatelja i brojne druge. Od velikog broja imunologa koji su tada sudjelovali u razvoju imunologije treba izdvojiti prof. Šimu Vlahovića, prof. Vlastu Linić Vlahović, prof. Biserku Radošević Stašić i akademika Daniela Rukavine. Kasnije su se imunološka istraživanja dalje razvijala u različitim smjerovima i stasala je nova generacija imunologa. Na primjer, započet je razvoj imunologije reprodukcije oko

akademika Daniela Rukavine, neuroimunoloških poremećaja oko prof. Biserke Radodević Stašić, virusne imunologije oko prof. Stipana Jonjića i imunologije bakterijskih infektivnih bolesti oko prof. Miljenka Dorića. Polovinom 80-ih godina uvedena je tehnologija proizvodnje monoklonskih protutijela od strane prof. Jonjića koja je bila podloga za kasnije formiranje Centra za proteomiku, razvoj imunoterapeutika i suradnje s brojnim inozemnim grupama. Krajem 80-ih akademik Rukavina zajedno sa svojim suradnicima prof. Jonjićem i prof. Dorićem izgradio novi središnji suvremeni vivarij za eksperimentalne miševe na Medicinskom fakultetu koji je

omogućio nove iskorake, brojne publikacije i međunarodnu prepoznavljivost u području. To je bila podloga za daljnju dogradnju i osuvremenjivanje varijira u prvoj polovici 2000-ih te njegovo pretvaranje u Centar za uzgoj i inženjeringu laboratorijskih miševa. U to vrijeme sam se vratio s poslijedoktorskog usavršavanja kod poznatog imunologa prof. Klausu Ra-jewskog u SR Njemačkoj te sam sa svojom grupom uveo proizvodnju genetski modificiranih miševa ciljanom mutacijom gena, što nam je omogućilo daljnje iskorake u imunologiji. Danas na Medicinskom fakultetu imamo više grupa koje su međunarodno prepoznatljive u imunologiji. Osim na

Medicinskom fakultetu, imunologija se razvija i na Odjelu za biotehnologiju Sveučilišta u Rijeci, a ne treba zaboraviti niti razvoj kliničke imunologije i alergologije u okviru KBC-a u Rijeku. Riječki imunolozi danas surađuju s velikim brojem inozemnih grupa, provode niz domaćih i međunarodnih projekata, a i sjedište Hrvatskog imunološkog društva na čelu sa prof. Felixom Wensveenom na Medicinskom je fakultetu u Rijeci, navodi prof. dr. Polić.

TransMedRi

Snažan razvoj riječke imunologije, koja objektivno po znanstvenim publikacijama i međunarodnoj prepoznavljivosti danas prednjači u Hrvatskoj, doveo je i do ideje o izgradnji Centra za translacijska medicinska istraživanja – TransMedRi na Kampusu Sveučilišta u Rijeci, čije bi glavne teme istraživanja bila upalne i infektivne bolesti. Izgradnja ovoga Centra, koji je zajednički projekt Sveučilišta u Rijeci, Medicinskog fakulteta u Rijeci i KBC-a Rijeka, zalog je daljnog razvoja i novog zama-ha riječke imunologije koja bi ovim Centrom dobila novu kvalitetu u području translacijske medicine, odnosno prevodenja i primjene dugogodišnjih stećenih znanja u kliničku praksu. S obzirom da projekt posjeduje cijelokupnu dokumentaciju, uključujući i gradevinsku dozvolu, prof. dr. Polić izražava nadu da će uskoro biti i realiziran uz pomoć strukturnih EU fondova.

Na pitanje u kojem smjeru vidi razvoj imunologije nakon iskustva s pandemijom koronavirusa, prof. dr. Polić podsjeća kako je imunologija znanost koja se intenzivno razvija od 60-ih godina prošlog stoljeća, a tijekom tog dugog razdoblja stećena su ogromna znanja o funkcioniranju imunološkog sustava, njegovim poremećajima i mehanizmima.

- To je rezultiralo brojnim Nobelovim nagradama u proteklim desetljećima i što je još važnije, lijekovima, koje danas koristimo u medicini. Mogu samo spomenuti brojna monoklonska protutijela i inhibitory imunoloških receptora koji se koriste u specifičnom liječenju različitih upalnih stanja i tumora. Imunologija je danas u fazi kada sve bolje razumije mehanizme kontrole pojedinih infektivnih bolesti i tumora, te nastanka kroničnih upalnih bolesti. Kada poznajemo mehanizam, onda možemo dizajnirati specifične terapeutike kojima možemo djelovati na imunološki sustav u smislu pojačanja njegovog djelovanja, ali i supresije u slučaju poremećaja koje on uzrokuje, naglašava prof. dr. Polić.

Kad je riječ o pandemiji koronavirusa i četvrtom koji jača u našoj zemlji, prof. dr. Polić upozorava da je unatoč dostupnosti cjepiva protiv SARS-CoV-2 virusa procijepjenost stanovništva relativno niska, oko 50 posto odraslog stanovništva s dvije doze, što nas vjerojatno vodi u

niz hospitalizacija i nepotrebnih smrти u sljedećim tjednima, što jasno pokazuje kretanje brojki proteklih tjedana.

Treća doza

- U optjecaju je delta-varijanta virusa koja je puno zaraznije od one originalne wuhanske. Ako tome pridodamo sve više aktivnosti u zatvorenom prostoru i labavljenje epidemioloških mjera, onda možemo očekivati probleme do kraja godine. Ipak, nadam se da ovaj val neće biti na razini prethodnoga po broju hospitaliziranih i umrlih. Stoga, snažno preporučam svima da se cijepi, poglavito oni koji spadaju u srednju i stariju dobitnu skupinu. Zaista je nepotrebno izlagati se riziku od teške bolesti i smrti kada imamo oruđe za prevenciju bolesti. Priče o »eksperimentalnom cjeplivu« ili »nedostatku podataka o nuspojavama« su pomalo smiješne nakon situacije u kojoj je preko dvije milijarde ljudi diljem svijeta cijepljeno i nakon što je prošlo preko godine dana od prvih cijepljenja. Nitko od nas ne zna sa sigurnošću kako će reagirati na infekciju ovim virusom jer to ovisi o infektivnoj dozi i stanju našega organizma. Lakomisleno prepustanje infekciji kod nekih u nadi da ćemo se tako imunizirati je potpuno pogrešno i nosi velike rizike. Činjenica je da mi znatno zaostajemo u procijepljenosti za zapadnoeuropejskim zemljama koje su dosegle preko 70 posto cijepljenog odraslog stanovništva. Ne znam je li tome uzrok pitanje nepovjerenja u sustav, nepovjerenja u znanost, krive informiranosti ili pomalo sve zajedno, kaže prof. dr. Polić dodajući kako sve češće spominjana tzv. treća doza može pojačati imunološki odgovor, poglavito koncentraciju neutralizacijskih protutijela, koja nas štite od infekcije. Prema njegovim riječima, to je posebno bitno u slučaju delta-varijante virusa koja ima točkaste mutacije u genu za S protein, što smanjuje afinitet vezanja antitijela koja su stvorena imunizacijom cjeplivima koje sadrže S protein wuhanskog soja virusa.

- Slabiji afinitet protutijela možemo do određene mјere kompenzirati povećanjem koncentracijom istih. Stoga, cijepljenje trećom dozom u prvom redu ima smisla kod starijih osoba koje inače imaju nešto slabiji imunološki odgovor i kod kroničnih bolesnika. U svakom slučaju treću dozu bi trebalo dati najmanje šest mjeseci nakon druge doze. No, isto tako trebalo bi ustrajati u tome da se i dalje objašnjava ljudima važnost cijepljenja u prevenciji teških oblika bolesti i smrti. Također, mislim da bi se i mlada, studentska, populacija trebala cijepliti. Ta populacija je najaktivnija u socijalnim kontaktima i preko njene se virus najlakše širi na ostale skupine. Premda cijepljenje ne prevenira u potpunosti širenje virusa, ipak ono značajno smanjuje replikaciju virusa, a time i njegov prijenos na druge osobe, poručuje prof. dr. Polić.

FIUME FANTASTIKA KNJIGA REZULTAT ISTRAŽIVANJA FENOMENA RIJEKE U KOJEM SU

More idea ~ More ideas

Knjiga za sve koji vo život u gradu s dran

Ilustrirani problemski eseji prate dramatični urbani razvoj Rijeke i Kvarnera tijekom zadnjih dvjestotinjak godina. U tom složenom kolopletu dolazi do radikalne i oportunističke preobrazbe teritorija vođene instrumentalnim ciljevima koji stvaraju uzbudljive, kontradiktorne, arbitrarne i nestabilne urbane sustave u kojima je moguće raspoznati produktivne koegzistencije

Ervin PAVLEKOVIĆ

Slučajnost u poklapanju datumata riječka je, no kad se dogodi, ima dodatno simbolično značenje. Upravo to je slučaj s datumima 28. kolovoza prošle, 2020. godine i isti datum ove, 2021. godine. Nai-me, 28. kolovoza prošle godine u Exportdrvu na riječkoj Delti otvorena je izložba »Fiume Fantastika: Fenomeni grada«, jedan od najuspješnijih projekata Rijeke 2020. a na isti datum, također 28. kolovoza, ove godine, u sklopu ovogodišnjeg izdanja Venecijanskog bijenala – 17. međunarodne izložbe arhitekture održana je promocija engleskog izdanja knjige »Fiume Fantastika«. U svemu to-mu i Venecija nije slučajan odabir budući da se na Venecijanskom bijenalu Hrvatska trenutno predstavlja paviljonom »Togetherness/Togetherless«, a povijest, reference i kontekst upisani u koncept tog paviljona svoje ishodište povlače upravo iz činjenice i »iskustva« da je Rijeka bila Europska prijestolnica kulture 2020. godine, kao i iz višegodišnjih istraživačkih i izložbenih aktivnosti i sklopu programskih pravaca tog velikog projekta, odnosno istih tema koje se, kroz različite perspektive, obrađuju i u ovoj opsežnoj knjizi.

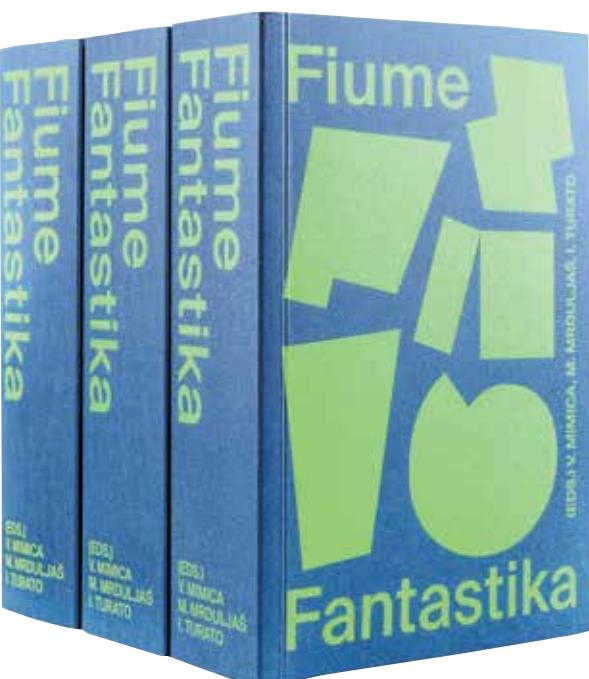
Hrvatsko izdanie

Izuvez brojnih tekstova, knjiga pokazuje iznimno vrijedan arhivski fotografiski i kartografski materijal te donosi brojne ilustracije posebno izradene za cijelokupno istraživanje. Dizajn knjige potpisuju Maša Poljanec i Leo Kirinčić, a autori ilustracija su Leo Kirinčić i Ida Križaj Leko, s Janom Horvat i

Marijanom Krizmanić kao suradnicama. Autori fotografija postave izložbe u Rijeci i paviljona u Veneciji su Maja Bosnić, Ivan Dorotić, Hrvoje Franjić, Sandro Lendl, Robert Leš i Jure Živković.

Izdavač knjige »Fiume Fantastika« je Sveučilište u Rijeci, su-izdavač Oaza Books, a cijelokupnu produkciju i koordinaciju projekta potpisuje DeltaLab na čelu s Moronom Matković i Renatom Stankovićem. Uredništvo knjige potpisuju Vedran Mimica, Maroje Mrduljaš i Idis Turato, a uz urednike, autori tekstova su i Kristian Benić, Velid Đekić, Tvrto Jakovina, Davor Mišković, Federico Carlo Simonelli, Luka Skansi, Mojca Smode, Marina Smokvina te Deyan Sudjic. Korekturu tekstova engleskog izdanja knjige potpisuje Sonja Leboš.

Partneri u realizaciji istraživanja su Muzej grada Rijeke, Pomorski

Upisi u Urbane studije koncem godine

Ideja o pokretanju DeltaLaba i specijalističkog studija rodila se 2017. godine i Idisa Turata možemo nazvati idejnim začetnikom obaju projekata. Uz podršku Grada Rijeke i Sveučilišta u Rijeci, i temeljem prijedloga programa Urbanih studija kojeg su raspisali Vedran Mimica i Sasha Zanko, DeltaLab je krajem 2019. godine osmislio i primio novi sveučilišni poslijediplomski specijalistički studij Urbani studiji, koji je u 2020. godini i uspješno akreditiran. Zamišljen kao logično obrazovno nasljeđe projekta Rijeka 2020 – Europska prijestolnica kulture, koji je svojim programom znatno izašao iz domene uskog područja kulture i zakoracio u mnoga druga područja, pa tako i područje analize i redefiniranja prostora grada.

U 2021. godini nisu organizirani upisi zbog pandemije i otežanih uvjeta rada, no s početkom ljetnog semestra 2022. godine trebala bi

stići i prva generacija studenata Urbanih studija, studijskoga programa koji traje godinu i pol dana i čijim završetkom se stječe 90 ECTS bo-dova i akademski naziv sveučilišni specijalist za urbanističke studije. Studij je, naime, zamišljen kao multidisciplinarni sklop u koji su uključeni kolegiji iz urbanizma, arhitekture, filozofije, politike, povijesti, umjetnosti i drugih relevantnih disciplina. Izvedbeni program studija koncipirao je i raspisao Vedran Mimica, a svoj doprinos dali su Idis Turato, Leo Modrić, Aleksandra Deluka-Tibljaš, Igor Eškinja, Nebojša Zelić te Luka Skansi. U izvedbi studija pridružiti će se i renomirani gostujući predavači iz Hrvatske i inozemstva, a raspisivanje javnog poziva za upis prve generacije od dvanaestoro studenata specijalističkog studija Urbani studiji očekuje se krajem ove godine.

i povjesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka, Muzej moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu te Državni arhiv Rijeka, a građu su velikodušno ustupili i brojni arhivi, kolekcije, novine, knjižnice, ali i privatne osobe poput Damira Gamulina, Gorana Slavića, Gorana Zelića, obitelji Grabovac, Lidije Butković Mićin, obitelji Sbišić te brojni drugi.

Uz urednike i brojne suradnike na projektu, na predstavljanju engleskoga izdanja knjige u Veneciji su sudjelovali predstavnik Ministarstva kulture i medija RH ravnatelj Uprave za zaštitu kulturne baštine Davor Trupković, zamjenica gradonačelnika grada Rijeke Sandra Krpan, rektora Sveučilišta u Rijeci Snježana Prijić - Samardžić, te voditeljica DeltaLaba i članica autorskog tima hrvatskog paviljona Morana Matković. Hrvatsko izdanje knjige »Fiume Fantastika« trenutno je u pripremi te uskoro izlazi iz tiska, nakon čega slijedi predstavljanje u Rijeci, u gradu koji je glavna tema izložbe, knjige i paviljona na ovogodišnjem izdanju Venecijanskog bijenala.

Kultura diskusije

Glavni kustos izložbe i jedan od urednika knjige, Idis Turato, ujedno je i ovogodišnji povjerenik hrvatskog paviljona na Venecijanskom bijenalu, uz autorski tim paviljona i projekta »Togetherness/Togetherless« koji je okupio nakon niza upješno ostvarenih suradnji kroz DeltaLab – Centar za urbanu tranziciju, arhitekturu i urbanizam te programske pravce EPK Rijeke 2020 »Slatko i slano« i »Dopolavoro«. Autorski tim paviljona i projekta »Togetherness/Togetherless« čine Ida Križaj Leko, Ivan Dorotić, Morana Matković, Davor Mišković, Maša Poljanec, Leo Kirinčić, Jana Horvat i Renato Stanković.

Knjiga »Fiume Fantastika« rezultat je istraživanja fenomena grada Rijeke u kojem su sudjelovali brojni hrvatski i inozemni stručnjaci – arhitekti, povjesničari i povjesničari umjetnosti, dizajneri, fotografi – ali i brojne institucije koje su ustupanjem svoje grade dale velik doprinos istraživanju. Domaćin predstavljanja engleskoga izdanja knjige bio je European Cultural Centre u Veneciji, a promocija knjige bila je uvid u sadržaj knjige koji je publiku dobila od trojice urednika – Idisa Turata, kustosa hrvatskog paviljona i izložbe »Fiume Fantastika: Fenomeni grada« te profesora na zagrebačkom Arhitektonskom fakultetu, Maroja Mrduljaša, autora tekstova te također predavača na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu i Vedrana Mimice, profesora na IIT College of Architecture Chicago. Poseban osvrt na istraživanje dali su Ida

Točno godinu dana nakon riječke izložbe Fiume Fantastika istoimena knjiga predstavljena je u Veneciji

Knjiga se sastoji od tri cjeline, a prva, ujedno i naj-opsežnija, donosi problemske strukturirane oko tema izložbenih paviljona koji objasnjavaju fenomene ključne za grad Rijeku

U SUDJELOVALI BROJNI STRUČNJACI USKORO ĆE DOBITI SVOJE HRVATSKO IZDANJE

role Rijeku, grad i mantičnom poviješću

More ideas ~ More idea

Rijeka je bila glavna tema Hrvatskog paviljona na ovogodišnjem izdanju Venecijanskog bijenala

Križaj Leko, autorica arhitekture i postava izložbe »Fiume Fantastika: Fenomeni grada« te članica autorskog tima hrvatskog paviljona na Venecijanskom bijenalnu, Deyan Sudjić, direktor Muzeja dizajna u Londonu i profesor na Sveučilištu Lancaster, Alessandro Rocca, profesor na Politecnico di Milano, te Luka Skansi, profesor na Politecnico di Milano i jedan od istraživača na projektu »Fiume Fantastika«.

- U neposrednoj budućnosti očekuje nas i prezentacija hrvatskog izdanja knjige, koje će biti, nadamo se, samo još jedan bitan doprinos lokalnoj kulturi

diskusije o važnosti urbanog u razmišljanju o jednoj radikalno drugačioj stvarnosti, istaknula je Morana Matković iz DeltaLab-a.

Autentičnost grada

»Grad je tako velik i imamo toliko toga da kažemo jedno drugom«, istaknuti je citat na samome početku knjige čiji su autori Vedran Mimica, Maroje Mrduljaš i Idis Turato, a referira se na talijanski film »Cabirijine noći« Federica Fellinija iz 1957. godine, pritom upućujući na sveobuhvatnost i složenost promišljanja o gradu Rijeci u kontekstu knjige »Fiume Fantastika«. Ta je knjiga,

naime, rezultat istraživanja fenomena grada Rijeke na sveučilišnoj platformi DeltaLab – Centra za urbanu tranziciju, arhitekturu i urbanizam pri Sveučilištu u Rijeci koji je realiziran u sklopu projekta Rijeka 2020 - Europska prijestolnica kulture.

Prva, ujedno i najopsežnija cjelina donosi problemske tekstove strukturirane oko tema izložbenih paviljona koji objašnjavaju fenomene ključne za grad Rijeku – Granice, Infrastruktura, Mreže, Ljudi, Grad, Palača, Zajedničko tlo, Dokolica, Spomenici i Fantastične zone.

- Ilustrirani problemski eseji

prate dramatični urbani razvoj Rijeke i Kvarnera tijekom zadnjih dvjestotinjak godina. U složenom kolopetu nadlokalnih i lokalnih interesa i društvenih ambicija, dolazi do radikalne i oportunističke preobrazbe teritorija vodene instrumentalnim ciljevima. Tako nastaju uzbudljivi, kontradiktorni, arbitarni i nestabilni urbani sustavi u kojima je, usprkos svim kontroverzama, moguće raspoznati produktivne koegzistencije naoko nespojivih elemenata modernog urbanog okoliša, prirode, infrastrukture i povijesnih ambijenata. Autentičnost grada raspoznamo upravo u spremnosti da prigri avanturu stvaranja i destrukcija koja tek treba naći svoju suvremenu redefiniciju, istaknuto je u predgovoru knjige.

Čitanka

Druga cjelina knjige posvećena je paviljonu »Togetherness/Togetherless« kao svojevrsni odgovor na pitanje kustosa ovogodišnjeg izdanja Venecijanskog bijenala Hashima Sarkisa - »How we will live together?«.

- Paviljon je konceptualni odgovor na ovo kritično pitanje za budućnost odnosa ljudi i izgrađenog okoliša, a dizajn i sadržaj ovog paviljona naslanjavaju se na istraživanje paviljona »Fantastične zone«, jednog od fenomena predstavljenih na izložbi »Fiume Fantastika: Fenomeni grada« gdje je konstruirana pozornica za ispitivanje vizija novih generičkih gradova u doba antropocena, piše u predgovoru.

Kako su urednici u predgovoru knjige pojasnili, treća cjelina knjige je čitanka (reader), novoosnovanog specijalističkog studija Urbani studiji pri Sveučilištu u

“

Hrvatsko izdanje knjige »Fiume Fantastika« uskoro izlazi iz tiska, nakon čega slijedi predstavljanje u Rijeci

Giovanni Durbiano na čelu DeltaLaba

Nakon tri godine rada na vrlo specifičnim zadacima kao što su pokretanje studija te izložba i knjiga »Fiume Fantastika« te njihove realizacije završio je mandat Vedrana Mimice, osnivača Urbanih studija i prvog predstojnika DeltaLaba, a novi mandat predstojnika DeltaLaba u srpnju 2021. dobio je Giovanni Durbiano, redovni profesor na fakultetu Politecnico di Torino i predsjednik znanstvenog društva talijanskih sveučilišnih profesora za arhitektonsko projektiranje – ProArch.

Rijeci, u kojoj su okupljeni tekstovi nastali kao rezultat istraživanja globalnih i lokalnih povijesnih, političkih, kulturnih, ekonomskih i arhitektonskih procesa u kojima je bio uključen grad Rijeka.

- Urbani studiji idealno predstavljaju nasljeđe EPK kroz osnivanje sveučilišnog interdisciplinarnog poslijediplomskog specijalističkog studija. Tekstovi u čitanci, osim što proširuju znanje o prikazanim fenomenima grada Rijeke, primarno govore o kritičkom odnosu političkih doktrina i razvoja grada, periodu razvoja grada u doba socijalističke modernizacije, kao i kompleksnim vremenima recentne socijalne tranzicije, pojašnjavaju urednici.

ERASMUS+ SVEUČILIŠTE U RIJECI U PROGRAMIMA KOJI JAČAJU MENTALNO ZDRAVLJE I LI

PROMEHS i UPSKILLS projekti psihološku dobrobit i jezičnu

Ervin PAVLEKOVIĆ
Snimio Sergej DRECHSLER

More ideas ~ More idea

Erasmus+, program Evropske unije za obrazovanje, ospozobljavanje, mlade i sport, usmjerjen je na jačanje znanja i vještina s ciljem povećanja kompetencija i konkurentnosti na tržištu. Hrvatska je u taj program uključena od 2014. godine, a na Sveučilištu u Rijeci do danas uspješno je realizirano više projekata i programa. Neki od posljednjih Erasmus+ programa na Sveučilištu su »Promocija mentalnoga zdravlja u školama« (POMEHS), projekt kojem je cilj izrada, primjena i znanstvena evaluacija Kurikula za mentalno zdravlje djece i mlađih od treće do osamnaeste godine, te »Unapređenje vještina studenata lingvistike i jezika« (UPSKILLS), projekt kojem je cilj razvijanje nove studijske komponentne koja bi unaprijedila vještine studenata jezika i lingvistike, te povećala njihovu konkurentnost na tržištu rada.

Balans

Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji mentalno zdravlje možemo definirati kao stanje dobrobiti u kojem svaki pojedinac ostvaruje svoj vlastiti potencijal, uspješno se suočava sa svakodnevnim stresom, radi produktivno i plodorno te time doprinosi svojoj zajednici.

S obzirom na dvadesetak posto školske djece koja ima poteškoće s mentalnim zdravljem te čak polovinu koja imaju izražene poteškoće s mentalnim zdravljem prije četrnaest godine života, ključno je intenzivno promišljati o adekvatnim načinima pružanja podrške djeci i mlađima danas.

Na temelju dosadašnjih spoznaja iz područja mentalnoga zdravlja znanstveno-istraživačka grupa sa Sveučilišta u Milatu, koju vodi prof. dr. Ilaria Grazzani, prijavila je projekt 2018. godine koji je nakon odobravanja započeo u veljači 2019., a trajat će do veljače 2022. godine.

Prof. dr. Sanja Tatalović Vorkapić s Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci voditeljica je projekta za Hrvatsku, uz koju su uključene i Italija, Grčka, Latvija, Malta, Portugal i Rumunjska.

Osim dijela akademske zajednice, u ovaj su projekt uključeni i predstavnici obrazovnih politika i lokalnih vlasti - Odjel gradske uprave za odgoj i školstvo Grada Rijeke i Upravni odjel za odgoj i obrazovanje Primorsko-goranske županije.

Kako pojašnjava prof. dr. Tatalović Vorkapić s Učiteljskog fakulteta, postoji hitna potreba za provedbom kvalitetnih promotivnih, preventivnih i intervencijskih programa za djecu i mlađe, pri čemu vrtići i škole predstavljaju jedinstveno mjesto za promicanje njihova mentalnoga zdravlja.

- Suvremena su istraživanja

Očekuje se da će primjenjeni kurikuli pridonijeti psihološkoj dobrobiti odgojno-obrazovnih djelatnika te socijalno-emocionalnoj dobrobiti djece kao i povećati mogućnosti zapošljavanja studenata jezika, lingvistike, prevodenja i tumačenja

jasno utvrdila da je socijalno-emocionalna dobrobit djece u odgojno-obrazovnim ustanovama u današnjem svijetu u kojem živimo, bez obzira na odredene kulturne razlike, značajno zanemarena, te je potrebno napraviti balans između onoga što pružaju vrtići i škole za razvoj socijalne, emocionalne, ponašajne i kognitivne domene u razvoju djece

i mlađih, istaknula je prof. dr. Tatalović Vorkapić.

Edukacija

Glavni ciljevi PROMEHS projekta su pružanje znanstveno utemeljenog sustavnog okvira za razvoj i implementaciju univerzalnog kurikula mentalnog zdravlja za djecu i mlađe od treće do osamnaeste godine, unapređenje mentalnog

zdravlja odgojno-obrazovnih djelatnika te njihovo ospozobljavanje za dijeljenje dobre prakse i preporuke o promociji mentalnoga zdravlja te integracija PROMEHS kurikula u postojeće nacionalne obrazovne i zdravstvene sustave i politike.

Prva projektna godina obuhvatila je edukaciju voditelja projekta iz svake zemlje, izradu kurikula te uključivanje 32

županijska vrtića, osnovne i srednje škole u edukaciju, a sam projekt javnosti je predstavljen na uvodnoj PROMEHS konferenciji u listopadu prošle godine.

Nakon toga, održane su dvije dnevne edukacije u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje, jedna u studenom prošle godine, a druga u lipnju ove godine, na kojima je ukupno sudjelovalo 88 odgojno-obrazovnih djelatnika iz 32 ustanove, a sudionici su dobili upute za provedbu PROMEHS aktivnosti u odgojno-obrazovnim ustanovama, upute za rad odgojno-obrazovnih djelatnika na vlastitom mentalnom zdravlju te upute za rad djece i mladih kuće s roditeljima.

Evaluacija

Nakon prve edukacije, koja se održala u periodu od siječnja do lipnja ove godine, PROMEHS kurikul se provodio s djecom i učenicima, u prvoj grupi od 15 vrtića i škola, većinom online. Jednom mjesечно su se održale i konzultacije u projekt uključenih s projektним mentorima, pri čemu su utvrđeni subjektivni doživljaj visokog zadovoljstva te pozitivne promjene kod djece i učenika, kao i kod odgojno-obrazovnih djelatnika. Nakon druge edukacije održane u lipnju ove godine, provedba kurikula krenula je s početkom ove školske godine u 17 ustanova, nakon čega će opet biti održana jednomjesečna savjetovanja s mentorima.

Rezultati cijelokupnog projekta bit će prikazani na konferenciji početkom sljedeće godine, a šest posljednjih mjeseci aktivnosti projekta će biti usmjerene na znanstvenu evaluaciju prikupljenih podataka i

Tehnološki giganti poput Googlea, Amazona i Facebooka obilato se koriste jezičnim podacima - Tihana Kras

Socijalno-emocionalna dobrobit djece u odgojno-obrazovnim ustanovama značajno je zanemarena - Sanja Tatalović Vorkapić

INGVISTIČKU KONKURENTNOST

kti za ne vještine

sastancima s nositeljima obrazovnih politika u svrhu sustavne implementacije kurikula u vrtiću i škole. Očekuje se da će se primjenjeni kurikul pri-donjeti psihološkoj dobrobiti odgojno-obrazovnih djelatnika te socijalno-emocionalnoj dobrobiti učenika, poboljšavajući njihove stavove prema sebi, drugima te učenju, kao i smanjenju anksioznosti, depresivnosti, agresivnosti i problema u ponašanju.

Također, zaključila je Tata-lović Vorkapić osvrćući se na odgojno-obrazovne kurikularne promjene u našoj zemlji, potrebno je promisliti u koji odnos postaviti postojeće međupredmetne teme u školama u odnosu na preventivne programe koji se provode, pa tako i ovaj, na način da se znanstveno evaluiraju dosadašnje kurikularne promjene koje su uvedene.

Konkurentnost

UPSKILLS, strateško partnerstvo za visoko obrazovanje unutar programa Erasmus+ Europske unije, bavi se unapređenjem vještina studenata lingvistike i jezika, a traje tri godine. Cilj tog projekta, koji je započeo u rujnu prošle godine i na kojem je Filozofski fakultet u Rijeci partner, razviti novu studijsku komponentu za razvoj podatkovnih, istraživačkih, tehničkih, organizacijskih, upravljačkih i prenosivih vještina studenata jezika i lingvistike, koji će biti javno dostupni na platformi Moodle, koja će se izraditi za potrebe projekta.

Suradnja

Adaptaciju i izradu nastavnih materijala koji se odnose na prikupljanje podataka od ispitanika koordinira Filozofski fakultet u Rijeci u suradnji sa Sveučilištem u Beogradu. Riječki je fakultet sudjelovao i u izradi analize potreba, na čemu je prvenstveno radila lektorica Sandra Jukić s Odsječka za kroatistiku koja je istaknula kako profil stručnjaka za jezične podatke i projekte, koji je razrađen unutar analize potreba, usmjerava izradu nastavnih materijala na projektu, a radi se o modularnom profilu prilagodljivom potrebama različitih studijskih programa i radnih mesta.

Projekt je usmjeren na studente, jezične stručnjake, znanstvenike i gospodarstvenike kroz organizaciju diseminacijskih dogadjaja i edukacija, a u srpnju 2023. godine održat će se ljetna škola u kojoj će odabrani studenti pohađati nastavu te raditi na izazovnim individualnim projektima pod mentorstvom istraživača i stručnjaka.

Također, Filozofski fakultet je ovoga mjeseca suorganizirao online internu edukaciju za izradu nastavnih materijala, u kojoj su sudjelovali prof. dr. Tihana Kraš i Sandra Jukić, a čijoj su pripremi pridonijele i dr. Martina Podboj s Odsjeka za anglistiku i dr. Iva Buchberger s Odsjeka za pedagogiju.

Projekt koordinira Sveučilište na Malti, a osim Filozofskog fakulteta u Rijeci, kao partneri u njemu sudjeluju Sveučilište u Bologni, Sveučilište u Grazu, Clarin Eric iz Nizozemske i Sveučilište u Beogradu, dok su pridruženi partneri Sveučilište u Ženevi i Sveučilište u Zürichu. Budžet projekta je oko 450 tisuća eura, od čega je oko 38 tisuća eura pripalo riječkom Filozofskom fakultetu.

gospodarstvu, istaknula je Kraš dodajući kako projekt predviđa izradu četiri intelektualni rezultata, od kojih je prvi izrađen, dok je izrada ostalih u tijeku. Unutar prvog rezultata provedla se analiza potreba te se razradio detaljni opis profila stručnjaka za jezične podatke i projekte, njegovih znanja, vještina i kompetencija, tipičnih zadataka i zaduženja. Unutar drugog rezultata identificirat će se primjeri dobre prakse poučavanja temeljenog na provođenju istraživanja i razraditi će se smjernice za integraciju znanstvenih i stručnih istraživanja u poučavanje. Unutar trećeg rezultata adaptirat će se postojeći te će se izraditi novi nastavni materijali za razvoj podatkovnih, istraživačkih, tehničkih, organizacijskih, upravljačkih i prenosivih vještina studenata jezika i lingvistike, koji će biti javno dostupni na platformi Moodle, koja će se izraditi za potrebe projekta.

Unutar četvrtog rezultata u nastavne materijale izradene unutar projekta integrirat će se edukativne videoigre kako bi se povećala uključenost studenata u sam proces učenja.

Cres i Rijeka ugostili Moise Architectural Seminar

Europski arhitekti zadovoljni suradnjom sa Sveučilištem

Konferenciju koja je okupila brojne arhitekte i teoretičare arhitekture te studente doktorskih studija iz cijele Europe, svečano je otvorio novoizabrani predstojnik DeltaLab Giovanni Durbiano

Ervin PAVLEKOVIĆ

Prostor palače Moise na Cresu i Exportdrvna na Delti u Rijeci mjesto su na kojima se održalo prvo izdanie međunarodne konferencije »Moise Architectural Seminar« koji okuplja arhitekte i teoretičare arhitekture te studente doktorskih studija arhitekture iz cijele Europe. Konferencija, koja se održala od 30. kolovoza do 1. rujna ove godine na dvije lokacije, zamišljena je kao platforma za razmjenu ideja i analizu istraživačkih smjerova i predmeta istraživanja u području arhitekture i dizajna.

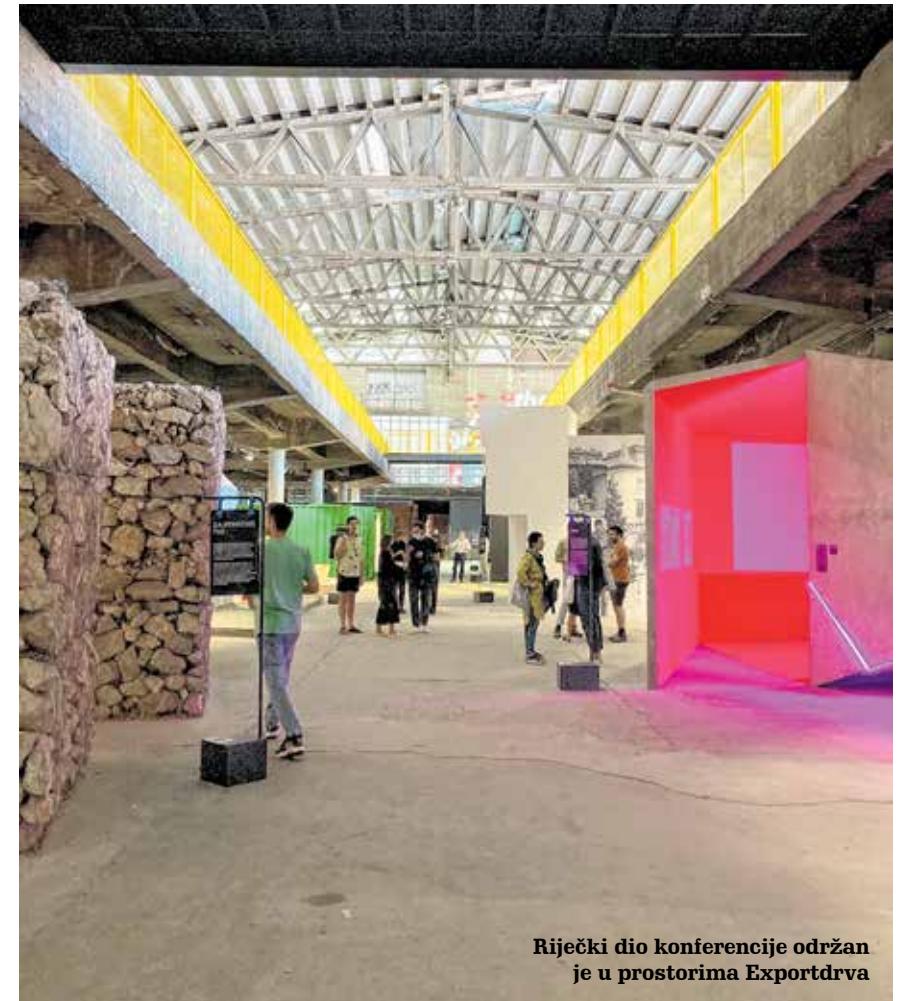
Ovaj konferencija mnogim sudionicima, ako ne i većini, bila jedan od prvih međunarodnih akademskih događanja nakon početka prošle godine i pandemije uslijed koje su i edukacija i istraživački rad bili primorani svesti se na online format, rekli su organizatori, govoreći o uspješno provedenoj međunarodnoj konferenciji »Moise Architectural Seminar«.

Novi predstojnik

- Iz perspektive organizatora moramo reći da smo zadovoljni što smo program uspjeli realizirati uživo i s tolikim brojem inozemnih sudionika, a posebno nam je draga da su upravo Sveučilište u Rijeci, Cres i Rijeka, imali ulogu domaćina. Za svakoga istraživača iznimno je važna mogućnost intelektualne razmjene informacija i sadržaja tijekom procesa rada kroz različite organizirane programe poput seminara, ali i kroz međusobnu pojedinačnu interakciju. Drago nam je da su sudionici prepoznali prednosti i pozitivne aspekte suradnje sa Sveučilištem u Rijeci koje već godinama podiže ljestvicu organizacijske kapacitete i kvalitetu nastave, ukratko su zaključili predstavnici organizatora Petar Bojanović i Morana Matković.

Konferenciju »Moise Architectural Seminar«, koja je okupila brojne arhitekte i teoretičare arhitekture te studente doktorskih studija iz cijele Europe, svečano je otvorio novoizabrani predstojnik DeltaLab Giovanni Durbiano, a prvi dio programa koji se održao u palači Moise na Cresu, renesansnoj palači sa građenom prije više od petsto godina unutar stare jezgre grada Cresa, bio je podijeljen na nekoliko tematskih blokova.

Prvi blok koji je nosio naziv »Pisanje, čitanje, objavljivanje« vodili su Alessandro Rocca, Giovanni Corbellini i Spela Hudnik, a fokus je bio, kako i sam naziv bloka kaže, na pisanju, čitanju i objavljivanju vlastitih arhitektonskih istraživanja i radova u časopisima, knjigama, i drugim medijima kao što su Vesper, Villard Journal, Khorein Journal for Architecture and Philosophy, Fuoco amico i Ex libris i drugi. Taj je tematski blok bio i svojevrsna

Riječki dio konferencije održan je u prostorima Exportdrvna

priliku da svi sudionici predstave vlastite radove, one u ranijim fazama istraživanja i one koji su već i objavljeni, te da dobiju stručne komentare i savjete vezane za sadržajni dio rada.

Drugi tematski blok koji je nosio naziv »Istraživačke metode i ciljevi«, vodili su Pippo Ciorra, Maroje Mrduljaš, Vlada Đokić i Giulia Setti, a njegov fokus bio na metodologiji istraživanja. Kroz niz prezentacija znanstvenih novaka i doktoranada ukazalo se na različite pristupe u radu, na različite metode i ciljeve, pri čemu je posebna pažnja bila usmjerena na interakcije arhitekture s drugim disciplinama, poput povijesti, filozofije i drugih znanosti, te na istraživanje odnosa između teorije, dizajna i arhitekture u njihovom prožimanju.

Urbani studiji

Treći tematski blok održan je na istoj creskoj lokaciji kao i prva dva, uz riječku lokaciju u

prostorijama Exportdrvna i povestavu izložbe »Fiume Fantastika: Fenomeni grada« kuriranu od tima koji čine Morana Matković, Renato Stanković te Ida Križaj Leko, ujedno i autorica arhitekture i postave te izložbe.

Tročlan dij kustoskog tima izložbe predstavio je renovaciju zgrade Exportdrvna, osvrnuo se na proces rada kroz projekt Rijeka 2020, a poseban segment prezentacije bilo je predavanje o metodologiji i sadržaju arhitektonске izložbe »Fiume Fantastika: Fenomeni grada«.

Seminarski boravak u Rijeci uključio je i posjet sjedištu DeltaLab na riječkoj Delti gdje je sudionicima seminara, osim prostornih kapaciteta, predstavljen i specijalistički studijski program »Urbani studiji« na Sveučilištu u Rijeci te njegove mogućnosti u vidu budućih suradnji kroz daljnje programe i edukacije. Tematski blok je završen problematiziranjem dobivenih, novih informacija o korištenim metodologijama rada na konkretnim primjerima i različitim pristupima istraživanju, ali i raspravom o nekim drugim, ranije otvorenim pitanjima na tome seminaru.

»Moise Architectural Seminar« je organiziran u suradnji Sveučilišta u Rijeci, Centra za napredne studije Jugoistočne Europe (CAS SEE) i Centra za urbanu tranziciju, arhitekturu i urbanizam (DeltaLab).

Idejni začetnik programa je Petar Bojanović, a cjelokupni program nastao je u suradnji i kuriranjem Petra Bojanovića, Alessandre Rocce i Giulie Setti s Politecnico di Milano te Snežane Vesnić sa Sveučilišta u Beogradu.

Na konferenciji je sudjelovalo ukupno četrdeset sudionika s raznih europskih sveučilišta i institucija.

Znanstveni odbor

Znanstveni odbor »Moise Architectural Seminar« činili su: Petar Bojanović (Centar za napredne studije Jugoistočne Europe (CAS SEE) i Centar za urbanu tranziciju, arhitekturu i urbanizam (DeltaLab)), Giovanni Corbellini (Politecnico di Torino), Vlada Đokić (Sveučilište u Beogradu), Giovanni Durbiano (DeltaLab, Politecnico di Torino), Sara Marini (Sveučilište Luav u Veneciji), Morana Matković (DeltaLab), Alessandro Rocca (Politecnico di Milano) i Luka Skansi (Politecnico di Milano).

Moise Architectural Seminar u Rijeci, Centar za napredne studije Jugoistočne Europe (CAS SEE) i Centar za urbanu tranziciju, arhitekturu i urbanizam (DeltaLab)

STUDENTSKA JESEN POČETAK NOVE AKADEMSKE GODINE U ZNAKU NIZA DOGAĐANJA

Od panela i radionica do sporta i glazbe

Riječke studente u rujnu i listopadu očekuje pregršt događanja, među kojima su i tradicionalni RiBROO kamp za brucoše te Student Day Festival. Kamp za brucoše osmišljen je kao edukativno druženje svih studenata prve godine na Sveučilištu u Rijeci

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Pred studentima Sveučilišta u Rijeci iznimno je bogata jesen, a razna događanja počinju već i prije početka nove akademске godine. Ta-ko 22. rujna s početkom u 11 sati Sveučilišni savjetovališni centar Sveučilišta u Rijeci i Grad Rijeka - Odjel gradske uprave za poduzetništvo organiziraju online panel »Što nakon diplome?«. Panel će se održati putem Zoom platforme, a tema je zapošljivost mla-đih pripadnika ranjivih skupina, posebice osoba s invaliditetom. Događaj se organizira u sklopu mjere »Provodenje promidžbenih i informativnih aktivnosti prema dionicima na tržištu rada usmje-reñih na poticanje zapošljavanja mlađih, pripadnika ranjivih skupina« koja se provodi u okviru Akcij-skog plana za mlade 2021. Grada Rijeke. Studentski zbor Sveučilišta u Rijeci i ove godine organizira RiBROO kamp za brucoše od 30. rujna do 4. listopada, a to je pri-lik za studente prvih godina za upoznavanje grada i Sveučilišta iz studentske perspektive. Kamp je osmišljen kao edukativno druženje svih studenata prve godine na Sveučilištu u Rijeci, a organiziran je na način da su studenti podi-jeljeni u timove po fakultetima,

odjelima i smjerovima. Svaki tim ima svog koordinatora, starijeg studenta, koji zajedno sa studen-tima prolazi unaprijed osmišljeni program. U organizaciji Student-skog zbora realizirat će se i jedna-est Student Day Festival, od 4. do 9. listopada.

Jedinstven projekt

Riječ je o jedinstvenom projek-tu kako u Hrvatskoj, tako i u široj regiji. Student Day Festival će u 2021. godini ponuditi bogat re-pertoar kulturnih, znanstvenih, sportskih, informativnih, zabavnih i glazbenih sadržaja uz poznate hrvatske i svjetske izvođače. Projek-t je podijeljen u nekoliko faza, a prvu fazu projekta predstavlja kulturni tjedan - Culture Week, čiji je cilj motivirati studente da se aktivno uključe u bogat kulturni život grada i Sveučilišta. Druga faza obuhvaća predstavljanje stu-dentskih inicijativa, udruga i pro-ekata. Sportski dio je treća faza. Studenti će na vojnom igralištu imati mogućnost natjecati se u različitim sportskim disciplinama, poput graničara, nogometa, ko-šarke, squash-a i slično. Koncertni dio predstavlja četvrtu fazu festi-vala, a održat će se od srijede 6. do subote 9. listopada. Riječ je o pot-puno besplatnom dvodnevnom festivalu na kojem će nastupati velik broj izvođača. Studentski zbor

priprema i natječaj za financiranje studentskih programa čiji je cilj potaknuti studente i studentske organizacije na provođenje većeg broja aktivnosti, pridonijeti podizanju kvalitete života studenata Sveučilišta u Rijeci te osvijestiti akademsku zajednicu o volon-teškom djelovanju u široj zajed-nici. Natječaj Studentskog zbora Sveučilišta u Rijeci za financiranje studentskih programa namijenjen je svim studentima Sveučilišta u Rijeci, studentskim organizaci-jama, grupama studenata koje djeluju na sveučilišnoj razini, uz prethodnu registraciju u online sustavu SZSUR-a za predaju projektnih aktivnosti. Takoder orga-niziraju se i radionice »Od ideje do projekta« za studente kako bi im se približio postupak prijave na natječaj SZSUR za finan-ciranje studentskih programa i po-kušalo potaknuti na prijavljivanje studentskih projekata i samu projektnu kulturu i mogućnosti finan-ciranja. Krajem rujna otvorit će se i prijave za sudjelovanje u YUFE Student Journey progra-mu. Prijave će biti otvorene za ukupno 450 studenata, nakon čega će se započeti sa selekci-jom ukupno 300 studenata (30 po partnerskom sveučilištu) koji će postati novi YUFE studenti. Od listopada će YUFE studenti tako-der imati na raspolaganju novi

YUFE virtualni kampus, koji će predstavljati unaprijedenu verziju trenutnog virtualnog kampusa, s novim funkcionalnostima i prili-kama za studente

Stipendiranja

Centar za studije i cjeloživotno obrazovanje najavljuje pak natječaje za dodjelu stipendija ili finansijskih pomoći Sveučilišta u Rijeci. Stipendiraju se studenti koji se ističu svojim uspjehom na studiju, a isto tako i podzastuplje-ne, ranjive skupine studenata. Natječaj za dodjelu stipendija za izvršnost namijenjen je redovitim studentima Sveučilišta u Rijeci koji studiraju na preddiplomskim sveučilišnim, preddiplomskim stručnim, integriranim sveučilišnim, diplomskim sveučilišnim i specijalističkim diplomskim stručnim studijima. Natječaj za dodjelu stipendija/finansijskih pomoći iz programa »Solidarnost« Fonda »Aleksandar Abramov« namijenjen je redovitim i izvan-rednim studentima Sveučilišta u Rijeci slabijeg socioekonomskog statusa koji studiraju na preddiplomskim sveučilišnim, preddiplomskim stručnim, integriranim sveučilišnim, diplomskim sveučilišnim i specijalističkim diplomskim stručnim studijima. Natječaj za dodjelu stipendija/finansijskih pomoći iz programa »Solidarnost« Fonda »Aleksandar Abramov« namijenjen je redovitim i izvan-rednim studentima Sveučilišta u Rijeci slabijeg socioekonomskog statusa koji studiraju na preddiplomskim sveučilišnim, preddiplomskim stručnim, integriranim sveučilišnim, diplomskim sveučilišnim i specijalističkim diplomskim stručnim studijima. Do 20. rujna otvoren je i Erasmus natje-čaj za studijski boravak u ljetnom semestru 2021./2022. Erasmus omogućava studentima da dio studijskih obaveza na bilo kojoj razini studija umjesto na matičnoj ustanovi, izvrši na ustanovi u inozemstvu s kojom Sveučilište u Rijeci ima potpisani Erasmus ugovor o suradnji za akademsku godinu 2021./2022. Mobilnost se može ostvariti u zemljama Eu-ropske unije, Norveškoj, Islandu, Lihtenštajnu, Srbiji, Makedoniji ili Turskoj. Welcome day za dolazne ERASMUS studente predviđen je 6. listopada, a zbog epidemioloških mera održat će se online. Sveučilište u Rijeci u zimskom se-mestru 2021./2022. očekuje 172 dolazna studenta koji će studirati na 14 sastavnica.

Osmo izdanje Impulse festivala

Bogat jesenski program pripremio je i Studentski kulturni centar koji će 30. rujna u sklopu RIBROO kam-pa i dobodošlice bruco-šima, organizirati kul turu gradom, vodeću turu od Kampus-a do Palacha. Novi stanovnici Rijeke, brucoši, provest će se glavnim i povjesno-umjetnički važnim dijelovima i punktovima gra-da s naglaskom na mesta generacijski važna studen-tima i mladima te mjestima koja će svakodnevno u Rijeci pohoditi. SKC i Distune promotion od 6. do 12. listopada organiziraju osmo izdanje Impulse Festivala. Riječ je o boutique festivalu kojem je osnovni cilj promo-cija urbane kulture, posebno njenog glazbenog segmen-ta čije promišljanje kroz različite umjetničke forme i medije otvara nove, drukčije poglede na samu glazbu, te općenito na glazbenu i klupsku kulturu. Kao i do sad, program će i povezati nekolicinu klupskih prostora na različitim gradskim loka-cijama.

SKC je i organizator izlož-bi na UNIRI panelima na Kampus-u gdje se do 4. listopada može razgledati izložba Taxi geometrija, dok će od 4. do 13. listopada biti postavljena izložba Nije samo rigojanči Lektorata za mađarski jezik na Sve-učilištu u Rijeci, a od 13. listopada do 2. studenog moći će se razgledati izlož-ba Riječka transplantacijska priča Medicinskog fakulteta Rijeka. Istovremeno će biti postavljene izložbe i u Galeriji SKC-a, i to Diplomska izložba studenata APURI od 24.9. do 1.10., gostujuća izložba analognih fotogra-fija od 8. do 21. listopada te CRUX MMXX, gostujuća izložba u suradnji s Distune Promotion + artist talk + Radio Rojc od 22. do 10. listopada.

Kroz brojna događanja studenti upoznaju grad i Sveučilište

Cepferiate

Od listopada će YUFE studenti imati na raspo-laganju novi YUFE virtualni kampus

SVEUČILIŠNA FUSNOTA

Rijeka, Zajednicu Talijana i Udrugu Žmergo, na Danima stručne prakse FFRI sudjelovat će i Hrvatski zavod za zapošljavanje - Područna služba Rijeka. Tijekom ovog jednodnevnog predstavljanja partnerskih institu-cija studenti će moći dobiti uvid u razne mogućnosti provođenja stručne prakse te mogućnostima zapošljavanja nakon studija. Dani stručne prakse FFRI organiziraju se u surađnji s dva novoosnova-na ureda u sklopu projekta, Ured za karijere i Ured za akademsku podršku. Ured za karijere provodi informativne, edukativne i savje-todavne aktivnosti s ciljem stručne pomoći studentima u upravljanju karijerom, a Ured za akademsku podršku provodi informativne, edukativne i savjetodavne aktivnosti s

ciljem pomoći studentima u pro-cesu učenja i savladavanja zahtjeva tijekom studiranja.

U organizaciji studenata Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu od 30. rujna do 3. listopada u Opatiji će se prvi put održati konferencija Wave for Tourism (W4T). Riječ je o student-skoj konferenciji koja se organizira s ciljem okupljanja studenata te ostalih zainteresiranih pojedinaca zbog poticanja transfera znanja te međusobnog povezivanja budućih lidera. Konferencija se bavi pitanjima turizma, hotelijerstva, marketinga, menadžmenta i održivog razvoja. Neki od predavača na su: Nedо Pineć (stručnjak za

brendiranje i turistički marketing), Nela Dunato (dizajnerica vizualnih komunikacija), Adriano Požarić (urednik časopisa Turizam Info), Tomislav Pancirov (konzultant za digitalne komunikacije), Katarina Larisa Ham (osnivačica i izvršna direktorka Quintessentially SEE) te Zara Hrvatin (influencer); konferenciju će moderirati Maja Lena Lopatny.

Ured za studente s inva-dilitetom traži studente za pružanje vršnjačke potpore studentima s invaliditetom na sastavnicama Sveučilišta u Rijeci tijekom ak. god. 2021./2022. i to u funkciji studenata-asistenata (studentski posao) i studenata-mentora (volonterska

pozicija). Uz studente-asistente studenti s invaliditetom mogu pre-vladati prepreke koje objektivno po-stoje u sustavu visokog obrazovanja u RH (prostorno, organizacijski, na-stavno), a studenti-mentor bruco-šima mogu pomoći u procesu pri-lagodbe na studij i studentski život. Potpora studenata-asistenata može uključivati potporu pri kretanju, rješavanje administrativnih proce-dura te pomoći u praćenju nastave, učenju ili ispitima, a sve u skladu s unaprijed definiranim potrebama studenata s invaliditetom. studen-ti-mentori mogu pomoći brucoši-ma u orijentaciji po zgradama fakulteta, uvodu u studij, komunikaciji s nastavnicima, s dodatnim infor-macijama za studente koji studiraju izvan mesta prebivališta i slično.